

Izhaja
enkrat
na mesec
in sicer
početkom
meseca.

ŽENSKI LIST

GLASILO ZVEZE DELAVSKIH ŽEN IN DEKLET.

Naroča se
pri upravi
v Ljubljani,
Poštni
predal 290.

Naročnina za celo leto 12 Din.

V Ljubljani, 1. oktobra 1932.

Posamezna številka 1:50 Din.
Za inozemstvo 2 Din.

Sodružica Marija Rakovec

Ob priliki četrtega kongresa Zveze del. žen in deklet, katere prva predsednica si bila Ti, smo se spomnile šestdesetletnice Tvojega proletarskega življenja, polnega trpljenja in razočaranj. Sklenile smo, da Ti tem potom čestitamo.

Sprejmi, draga sodružica, naše najiskrenejše želje, da bi se Tvoji naslednji dnevi zjasnili ter da bi v zdravju in zadovoljstvu sledila uspehom Zveze del. žen in deklet, katere temelj si postavila Ti s svojim neumornim delovanjem ob njenih prvih pohodih.

Bodi nam zdrava in srečna še mnoga leta.

Poročilo iz našega kongresa.

Kakor je bilo v zadnji številki Ž. l. objavljeno, se je vršil redni kongres Zveze del. žen in deklet dne 4. septembra.

Na kongresu so bile zastopane 4 podružnice s sedmimi delegatinjami. Udeležili so se kongresa tudi sodružica Rezka Krištof iz Maribora, s. Stanko za »Strokovno komisijo«, s. dr. Jelenec za »Svobodo« in s. Mlinar za uredništvo »Delavske Politike«.

Navzočih je bilo tudi nekaj članic brez posebnega mandata. Iz po-

danih poročil centralnega odbora, kakor tudi podružničnih delegatinj, je razvidno, da naša organizacija sorazmerno dobro napreduje in tvori dobro podlago za uspešen pokret delavskih žen v boju vsega proletariata za socialni in kulturni napredek.

Razvila se je debata o nasvetih zastopnikov »Strokovne komisije« in »Svobode«.

Z odobravanjem se je vzelo na znanje nasvete in poročila zastopnikov »Strokovne komisije« in »Svobode«.

Sodrugica sta povdarjala potrebo po čim tesnejšem sodelovanju ženske organizacije z drugimi panogami delavskega pokreta, zlasti moramo navezati stike z ženami organiziranih sodrugov. Strokovna komisija dokazuje svojo solidarnost z ženskim gibanjem s tem, da podpre vsako našo važnejšo akcijo, kakor tudi kult. organizacija »Svoboda« upošteva naše težnje, v kolikor spadajo v njeno področje. Tako bo Cankarjeva družba letos izdala slovenski prevod pravljice Hermine zur Mühlen, socialno-kulturne vsebine, ki so poučne mladini in odraslim.

Razpravljalo se je tudi o potrebni samopomoči pri vzgajanju mladine v smislu teženj delavskega pokreta.

Jeseniške delegatke so povdarjale potrebo, da bi se raztegnila Zv. del. žen in deklet na vso državo, oziroma vsaj na Slovenijo.

Sklenilo se je tudi uvesti brezplačne znamke za brezposelne.

Ker se Zveza del. žen in deklet bojuje za popolno enakopravnost žen v vseh panogah javnega življenja ter se mora ista pričeti predvsem v delavskih institucijah, je kongres pooblastil centralni odbor Zveze, da vpošlje naslednji vlogi na pristojna mesta.

Po debati o stavljenih predlogih in predavanjih poučno-vzgojne vsebine, smo zaključile naš 4. dobro uspeli kongres. Priobčujemo predloge, sprejete na kongresu, ki nam bodo tvorili podlago za bodoče delovanje naše organizacije.

Centralnemu tajništvu Delavskih zbornic
v Beogradu.

Tajništvu Delavske zbornice za Dravsko
banovino

v Ljubljani.

Podpisana organizacija je na svojem 4. rednem kongresu, ki se je vršil 4. septembra 1932, sklenila zaprositi naslov, da ustanovi pri vseh delavskih zbornicah referat za ženske zadeve ter za istega nastavi žensko, ki bi jo imenovala merodajne strokovne organizacije v zvezi s politično-socialno aktivnimi ženskimi udruženji.

Opiramo svojo prošnjo na dejstvo, da tvorijo velik del zaposlenih oseb ženske, ki so vsled telesnega in duševnega ustroja potrebne posebne zaščite in more njihove težnje edino pravilno tolmačiti in zastopati ženska.

V nadi, da bo p. n. naslov tej naši prošnji ugodil, beležimo

Zveza delavskih žen in deklet za Slovenijo
v Ljubljani.

Sodružni

Strokovni komisiji za Slovenijo

v Ljubljani.

Podpisana Zveza delavskih žen in deklet za Slovenijo prosi, da pri prihodnjih volitvah v Delavsko zbornico »Klub S. K.« v D. Z. sprejme na svojo listo vsaj 3 ženske in jih stavi na mesta, ki jim bodo omogočila izvolitev.

To svojo prošnjo utemeljujemo s splošno tendenco enakopravnosti ženske v vseh institucijah javnega življenja in smatramo za potrebno, da se ženske tozadavnega delovanja priuče predvsem v delavskih institucijah, da se bodo tako usposobile za čim uspešnejše sodelovanje za napredek in blagor vsega proletariata.

V prepričanju, da hoste ta predlog pravilno tolmačili in upoštevali na merodajnih mestih.

Priobčujemo tudi odgovor centralnega tajništva Del. zbornic v Beogradu na našo gori priobčeno vlogo za ustanovitev referata za ženske zadeve v vseh ekspoziturah Del. zbornic.

Centralni sekretariat

Radničkih Komora

Beograd.

Zveza delavskih žena in deklet za Slovenijo
Ljubljana.

U vezi Vašeg pisma od 7. septembra 1932 g. po pitanju ustanovljenja referenata za ženska pitanja pri Radničkimi Komorama izveštavate se da će Vaš predlog biti iznesen pred prvu narednu sednico Odbora

Centralnog Sekretarijata Radničkih Komora, a o rešenju biete naknadno obavešteni.

Za:

Centralni Sekretarijat Radničkih Komora
Sekretar:

Dr. Topalović, l. r.

Izvoljen je bil naslednji novi odbor:
Predsednica: Brezar Štefi; podpredsednica: Rakovec Marija; tajnica: Selan Marija; namestnica: Rudolf Štefi; blagajničarka: Stanko Ana; namestnica: Moretti Ivanka; odbornice: Rakovec Kristina, Jenček Marija, prof. M. Premru, Zamperlo M., Sbaschnik Štefka; nadzorstvo: Čelešnik Fani, Jurca Anica; širši odbor: Helena Zugwitz in Ivana Koren, Jesenice, Podlaha Ana, Ptuj, Novak Angela, Črna pri Prevaljah.

„Šola in dom.“

Tekom preteklega šolskega leta se je ustanovilo v Ljubljani društvo »Šola in dom«, ki ima namen pospeševati stike med šolo in domom, pritegniti starše k sodelovanju pri celotni vzgoji šolske mladine od najnižje do najvišje stopnje.

Današnja šola vzgaja otroke v meščansko-kapitalističnem duhu, to je v duhu vladajočega družabnega sistema, ki vceplja tudi proletarskemu otroku svojo miselnost. Proti temu načinu tudi razredno zavedni starši ne morejo ničesar storiti, kajti šola je vedno nekaka posest vla-

dajočega razreda ter njegov najbolj živ odraz. Vendar pa je dolžnost proletarskih staršev, da tudi oni povedo svoje mnenje ter skušajo vplivati, kjer morejo, kjer se jim nudi prilika. Tako priliko nudi društvo »Šola in dom«.

Zlasti osnovno šolo obiskuje največ delavskih otrok ter otrok namučencev. In vendar, kolikokrat šola ne pozna razmer teh otrok, niti socialnih, niti gospodarskih, še manj pa posebne okoliščine, v katerih otrok raste v svoji družini. Koliko otrok je, ki bi bili sijajni, odlični učenci, če bi se razvijali v ugodnejših razmerah. A kako naj bo dober učenec otrok, ki je več lačen ko sit, ki mora raznašati časopise, ki mora po cesti prosjačiti, da prispeva k svojemu koščku kruha, namesto da bi se učil? In kako naj bo zbran v šoli otrok, ki je pod neprestanim utisom razgrajanja in preklinjanja morda pijanega očeta in tarnanja obupane matere? Šola dostikrat o vsem tem ničesar ne ve; vidi pač, da je učenec raztresen, zamišljen, da prinaša naloge slabo pisane, da je celo »zakrknjen« napram opominom. Sodba je izrečena: otrok je len, neposlušen, slabo nadarjen. In to ga često spremlja vse življenje. V mladosti vcepljeni mu občutek manjvrednosti mu brani, da se ne more povzpeti do uspeha niti v šoli, niti pozneje v življenju. In vendar bi bilo lahko kaj iz njega, ko bi se ravnalo ž njim s pravim razumevanjem.

Mnogo tega zla se bo preprečilo, če bodo našli starši pravi stik s šolo. Pravzaprav mora biti obratno: šola mora skušati razumeti starše in otroka, predvsem pa ozračje družine ter njene gmotne razmere. V to je pa nujno potreben stik staršev in šole in sicer v taki obliki, da bodo lahko starši prostodušno in odkrito povedali svoje težnje, katere naj predstavnik šole, učitelji vseh kategorij, dobrohotno sprejmejo in se skušajo vživeti v razmere in potrebe svojih gojencev. Potem šola ne bo sama sebi namen — kakor je bila često doslej — ampak bo živela živo življenje realnosti, v dobrobit skupnosti in posamezniku.

Prvi korak za uresničenje boljše-ga odnosa med starši in šolo, a tudi med starši in oblastvom je storjen z osnovanjem društva »Šola in dom«. Proletarski starši, matere, tudi za vas je važno, da se pridružite, da poveste svoje želje. Če se postavite ob stran, pustite, da se zapostavljajo vaši otroci. In vendar tvorijo oni večino po šolah. Zato se pridružite skupnemu delu in se uveljavite za boljše bodočnost vaših otrok.

V oktobru se bo vršil občni zbor, kjer se bodo razpravljale aktualne zadeve, zato se ga naj udeleže tudi delavski starši. Natančnejše bo objavljeno v dnevnikih listih.

Zbirajte za tiskovni sklad!

Otto Felix Kanitz:

Proletarski otrok in pridobitno delo.

b) Otrok in pridobitno delo.

Industrijsko in poljedelsko otroško delo sta najstrašnejša pojava modernega »človeštva«. Čas njunega cvetja je sicer minul. Toda mravnstveni, plemeniti ti pomisleki niso bili, ki so vladajoče razrede vodili pri odpravljanju najhujših izrodov na polju otroškega dela. Poleg vedno naraščajočega pritiska odraslih proletarcev je jih vodilo mnogo bolj spoznanje, da bi čezmerno izkoriščanje otrok telesno in duševno uničilo proletarski naraščaj in bi bile odvzete za kapitalistični produkcijski način potrebne delovne sile.

Nekaj krvavih vzgledov iz dobe, ko je najbolj cvetelo otroško delo, naj omenimo, kajti nikdar ni bil barbarski duh kapitalističnega gospodarskega reda viden bolj jasno kakor takrat, ko se je lahko razživljal v popolni svobodi, neovirano ali le komaj zaznavno oviran z zakonitimi ovirami.

Čujmo Karla Marxa v »Kapitalu«:

Ob drugi, tretji in četrti uri zjutraj iztrgajo otroke 9—10 let iz njihovih umazanih postelj in jih prisilijo, da delajo za svoje, vsakdanje golo preživljanje do 10., 11. in 12. ure v noč, pri tem pa hirajo njihovi udje, poteze obraza otope, vse njihovo človeško bitje je povsem kakor kamen, otrpli udje, že pogled sam je grozoten.

Wilhelm Word, devetleten, je bil star sedem let in deset mesecev, ko je pričel delati... Prihaja vsak dan v tednu ob šestih zjutraj in neha nekako okrog desetih zvečer. Torej petnajsturno delo za sedemletnega otroka.

Oba slučaja sta se pripetila okrog leta 1860. Friedrich Engels poroča v delu »Vloga delovnega razreda v Angliji«:

Iz poročila centralne komisije (1853) je razvidno, da zaposlujejo tovarnarji redkokdaj petletne otroke, pogosto šestletne, zelo pogosto sedemletne, najčestje pa osem in devetletne, da delovni čas traja 14—16 ur na dan, da tovarnarji dopuščajo preglednikom pretepanje in slabo ravnanje z otroki, da to včasih celo sami storijo. Pripovedujejo, kako je prisilil škotski fabrikant 16 letnega ubeglega delavca, da je bežal pred njim tako hitro kakor njegov konj in je z bičem udrihal po njem.

Eccardus poroča v »Zgodovini nižjega ljudstva« iz prve dobe strojev (ob prelomu 18. in 19. stoletja):

Za prve, počasne stroje na vodni pogon je zadoščala sila in pazljivost štiri- do šestletnih otrok. Prisilili so jih vsak dan k 12—15 urnemu delu in jih pretepali, če je bilo treba. (Rehm: Otrok v družbi. München 1925.)

Najpretrsljivejše pa nahajamo v Heldovem delu »Dvoje knjig k angleški socialni zgodovini«:

Poročilo iz leta 1842. opisuje takratne razmere v rudnikih in plavžih. Posestniki rudnikov so sicer trdili, da so bili zaposleni le osem- do desetletni otroci. Posestniki pa ničesar niso vedeli o tem, kar se je godilo

pod zemljo. Strahotno število konstatiranih slučajev, ki so bili neovržno dokazani, priča, da so bili zaposleni običajno 7—8 letni otroci in da šestletni niso bili redki. Ugotovili so celo slučaje, ko so bili zaposleni štiritletni otroci. Ob štirih ali petih so vrgli sirote iz postelj k 15—16 urnemu delu. Delali so skupno z golimi možmi, nadzorniki so jih pretepali.

To so bili otroci v rudnikih pod zemljo! O tovarniških poročila Held:

Tu nahajamo tudi petletne otroke, celo triletne so ugotovili... Sodnik je ugotovil, da so otroci radi vdihavanega prahu jemali bljuvalna sredstva.

In končno najokrutnejše poročilo, sicer ne o tovarniškem delu, temveč v obrti, v kateri so, v smislu mladega kapitalizma, »postavili na glavo duha starih zakonov, ki so zahtevali vzgojo sposobnih, zdravih ljudi«. Gre za otroke, ki so bili izročeni dimnikarjem in so jih le-ti uporabljali za snajenje ozkih dimnikov. Čujmo:

Poročilo iz l. 1788. dokazuje slučaje, v katerih so štiritletne otroke s pretepanjem pognali skozi neverjetno ozke dimnike, med tem ko so bili kurjeni. Izposojali so otroke celo ob nedeljah, umivali jih niso, bili so strahotno zanemarjeni... L. 1817. je bilo ugotovljeno, da so uporabljali štiritletne otroke, ki so jih revni starši dobesedno prodajali. Uporabljali so ukradene otroke, celo deklice. Gonili so jih navzgor skozi dimnike s pomočjo užgane slame in zbadanjem nog.

Kdo ima srce in more še govoriti ob takih dejstvih!

Več kakor sto let je minulo od zadnjega poročila, več kakor šestdeset let je minulo

Reforma zakonodaje v pogledu splava v Češkoslovaški.

Že v naprej moramo ugotoviti: Ne gre tu za že sklenjeni zakon, marveč samo za osnutek, ki je bil predložen parlamentu. Ali je to vladni predlog, ki ga je izdelal češkoslovaški justični minister, sodrug dr. Meissner.

Praški dnevnik »Sozialdemokrat«, glasilo nemške socijalne demokracije v Češkoslovaški, piše o tem predlogu:

»Ta predlog je z različnih vidikov socialnopolitično dejanje, čigar načelni pomen sega preko državnih meja. Ta zakon je ravno za delovni razred največjega pomena.

Predvsem je važno, da noseča ženska, ki dovoli izvršiti splav, ostane v različnih slučajih brez kazni. Tu je priznana predvsem takozvana »medicinska indikacija«, to se pravi, da je dovoljena prekinitve, če bi bila mati z rojstvom življenjsko nevarno ogrožena, kar se je vsaj delno izvajalo že doslej. Nekaznovana je zlasti prekinitve nosečnosti v javni bolnici. Doslej je bila situacija taka, da so se »dame iz boljših hiš« lahko pustile za visok honorar izstaviti od za to pooblaščenih specializiranih spričevalo o nesposobnosti za porod in so si potem pustile v kakem luksuznem sanatoriju v miru in na varnem pred roko pravičnosti odstraniti nadležne posledice prepovedanih zabav in zadovoljstev. Proletarski ženi je pa preostala samo pot k »mazački« in statistični materijal, ki ga osnutek zakona navaja, je strašna obtožba dosedanjega stanja.

V zadnjih petih letih je bilo v ČSR vloženih letno okrog 800 kazenskih ovadb, od katerih jih odpade nad osemdeset odstotkov na ubožne sloje.

Samo pet odstotkov teh tajnih splavov je bilo izvršenih po zdravnikih. Kako so pa delovale poklicne splavitelje, je razvidno

iz strašne ugotovitve, da je bila v 43 odstotkih vseh slučajev, kjer so bile take pomočnice obsojene, izvršena prekinitve na življenju nevarni način!

Brez kazni bodo ostali v smislu »evgenetične indikacije« tudi taki slučajji, kjer je mogoče z gotovostjo pričakovati, da bo otrok duševno ali telesno manjvreden. Prav tako ne bodo kaznjive prekinitve nosečnosti, ki izvirajo iz posilstev, dalje ne one, kjer se ravna za dekleta pod 16. letom. Posebno važno in razveseljivo pa je priznanje socijalne indikacije, ki je je doslej večina teoretikov odklanjala in po kateri je dovoljeno nosečnost prekiniti tudi tedaj, če bi rojstvo otroka otrokovo mater samo ali pa druge osebe, za katere mora ona po zakonu skrbeti in ki so ji prav tako blizu kakor pričakovani otrok, ogrozilo v njih obstoju (ekzistenci).

Ta predlog torej zabija s tem prvič klin v okostenele in odljudene predsodke, katerih zastopniki nočejo vzeti na znanje žalostnih socijalnih dogodivščin, o katerih se nam dan za dnem poroča.

V kolikor se noseča ženska ne more zagovarjati s temi zgoraj navedenimi razlogi, ki izključujejo kazni, se splav ne kaznuje več kot zločin z ječo od enega do petih let, marveč kot prestopok z zaporom od šestih do dvanajstih mesecev. Temu nasproti se pa obrača osnutek z dobrim razlogom proti poklicnim splavljalicam in »ustvarjalcam angeljev«, katerih »pomoč« se kaznuje kot zločin z ječo od enega do petih let. Splavi proti volji noseče se kaznujejo do desetih let težke ječe. Pri slaboumnih in norih ženskah je potreben pristane zakonitega varuha. Osnutek se peča v nadaljnjem še z novelacijo § 139 državnega kazenskega zakonika (umor otroka), torej s poglavjem, ki je v tesni zvezi s splavom in z odpravo telesnega plodu sploh. Tudi tu se računa s socijalnim vidikom na ta način, da se za take slučaje, kjer obstoja huda revščina ali pomanjkanje (in to je v 99 odstotkih), predvideva zelo veliko znižanje odmere kazni, ki naj bi se jo do-

ločilo od šestih mesecev do treh let napram dosedanjemu enemu letu do petih let.

Kdaj pa bomo kaj pri nas napredovali v tem oziru? S-s.

Materinstvo in poklic

Mednarodna zadružna ženska gilda v Londonu je pozvala vse svoje članice (državne zadržne ženske gilde), da poizvedo pri svojih članicah malo o vzrokih tako velike umrljivosti mater, kakršna je še danes, da bi lahko napravile predloge za ukrepe, ki bi služili zmanjšanju te umrljivosti. Tu bomo navedli nekaj podatkov iz avstrijskega poizvedovanja v tej smeri in videli bomo, kako se razvija poklicno delo žena, ko postanejo te matere. Avstrijska državna zadružna ženska gilda, ki je osnovana v okvirju socialističnih delavskih konzumnih zadrug, je razposlala 2000 vprašalnih pol, od katerih je dobila 1223 izpolnjenih. Poglejmo si jih:

Prvo vprašanje je bilo: »Ali ste prenehali s poklicnim delom, ko ste se poročili?« Na to vprašanje je odgovorilo 409 žena z »ne« in 815 žena z »da«. Večina je torej opustila svoj poklic, ko se je poročila. Nadaljnja vprašanja poizvedujejo, zakaj so se žene odločile tako ali tako. 385 jih je hotelo ostati pri svojih otrocih; 40 jih je opustilo poklic, dasi so bile brez otrok; 22 jih je izpolnilo željo svojega moža, ki ni hotel, da bi delale žene še naprej izven svojega doma; 10 jih ni moglo nadaljevati več svojega poklica, ker so bile hišne pomočnice; 15 se jih je preselilo v drug kraj in niso mogle tam dobiti nikakega dela; 20 jih je moralo opustiti poklic, ker so bile bolehnice; 45 jih je lahko opustilo poklicno delo, ker je zaslužek moža zadoščal za vzdrževanje družine; 45 tim bi bilo potrebno služiti še naprej, ali v to se niso mogle odločiti, ker so ostale rajši pri svojih otrocih, kakor pa da bi s svojim sozaslužkom dvignile življenjski standart svojih družin; 35 jih ni našlo nikakega dela in 35, ker so hotele biti samo gospodinje.

od poročila Karla Marxa. V prav isti Angliji, iz katere smo črpali svoja poročila, so uveljavili zakon, po katerem je do 14. leta prepovedano slehno pridobitno delo in smejo 14—16 letni delati le tedaj, če je zdravnik ugotovil zdravstveno usposobljenost za delo. Kapitalizem je uvidevnejši in — kar je važnejše — proletarijat je močnejši. V vseh kulturnih državah imajo danes bolj ali manj obsežne zakone o varstvu in zaščiti otrok. Po poročilu Internacijske strokovne zveze (Amsterdam) iz l. 1922. (Svetovno mladinsko skrbstvo) ima 23 navedenih držav sledeča določila glede delovne zaščite: 11 držav 14 let, 3 države 12—14 let, 1 država (Rusija) 16 let, 2 državi 13 let, 2 državi 12 let, 2 državi 10—12 let, 2 državi 10 let. To je gotovo upoštevanja vreden napredek. Obvarovanje otrok pred prevelikim izkoriščanjem so s povdorkom zahtevale internacijske delavske konference v Washingtonu (1914), Genui (1920), Ženevi (1921). Drugi člen Washingtonskih zaključkov določa: V javnih in zasebnih obratih in njihovih stranskih oddelkih ne smejo biti zaposleni in ne smejo delati otroci, stari manj od štirinajstih let. Razpravljati podrobno o določbah posameznih držav je pri majhnem obsegu razprave nemogoče.* Omenjamo na

* Posebej bo treba za Slovence obdelati to zakonodajo v naši državi, v Italiji in Nemški Avstriji.

tem mestu nemški zakon iz l. 1903., ki štiti otroke pod 13. letom. Razlikuje močno »lastne« in »tuje« otroke, izkoriščanje lastnih je na vsej črti omogočeno. Zakon prepoveduje zaposlitev tujih otrok pod 12. letom, prepoveduje nočno delo, omejuje de-

ja zakon dolgo vrsto delavnic in obratov, v katerih ne smejo zaposlovati otrok. Po izjavi dolge vrste strokovnjakov nudi ta zakon le nezadostno obrambo delovnih otrok. Pred vsem ta zakon otrok, ki so izkoriščani in zaposleni v gospodinjstvu in poljedelstvu, sploh ne štiti. V naslednjem odstavku bomo razložili, kako važna bi bila zaščita otrok ravno v gospodinjstvu.

Avstrijski zakon od 11. decembra 1918. je bistveno boljši od nemškega iz l. 1903. Štiti otroke do 14. leta. V isti meri štiti tuje in lastne otroke. Čeprav neznatno, se vendarle bavi tudi z otroškimi gospodinjstvom in poljedelskim delom. (V prostih dneh ne smejo delati otroci v poljedelstvu in gospodinjstvu več kakor 6 ur.) Tudi tu morajo otroke prijaviti. Vendar je odmera kazni ob prestopkih pri obeh zakonih zelo mila. V Nemčiji pa je kazni za onega, ki lastne otroke izkorišča, zdaleka milejša kakor za tuje. Kakorkoli: Proletarski otroci so danes v večini držav zaščiteni pred prevelikim izkoriščanjem z zakonom. Toda je najbolj nepopoljšljivi optimisti si morejo domisljati, da je s tem bilo otroško delo zmanjšano in onemogočeno vsaj kolikor določa zakon! Zakoni o delavski zaščiti, ki jih najčešče ne izvršujejo, so ravno zakoni o zaščiti otrok; kajti oni, ki jih ti zakoni štiti, so sami brez obrambe, izročeni in na-

lovni čas na 3. v počitnicah na 4 ure, zahteva z malimi izjemami popoln nedeljski počitek za otroke in delodajalcu zapoveduje, da mora za vsakega otroka dobiti pri nadrejeni oblasti izkaznico, to je, ga prijaviti. Lastne otroke lahko zaposlujejo že z 10. letom v pridobitnem delu. Dalje nava-

vezani so na pomoč staršev, ki so kar prečesto sami njihovi izkoriščevalci in tisti, ki ne izpolnjujejo zakonov o mladinski zaščiti. Pred vsem pa so bili in so mali in veliki podjetniki, ki poizkušajo oslabiliti in uničiti že itak tako skromno mladinsko zaščito. Zadonela je gibljiva tožba o »gospodarski nujnosti« otroškega dela (Nedavno je zvenela tudi pri nas. Op. por.) s prav isto prepričevalnostjo, kakor zveni gospodarska nujnost zahteva za odpravo osemurnega delavnika. Podjetniki koncem koncev tvegajo tudi kako kazni, kajti »v zakonu določene denarne globe niso tako visoke, da bi onemogočile rentabilnost otroškega dela.« (Wehn: »Borba proti škodljivemu otroškemu pridobitnemu delu.« Langensalza 1925.) Toda proti otroški zaščiti ne nastopajo le podjetniki, ampak tudi državniki so njeni sovražniki. Knez Bismarck je imel za otroško zaščito kaj malo smisla. Ko je leta 1888. nemški parlament izdelal zakonski osnutek, ki je vseboval tudi določbe o mladinski zaščiti, ga je senat odklonil. Taki zakoni zanj niso bili »nujno potrebni«. Pri takem pojmovanju na najvišjih državnih mestih se torej ni čuditi, če celo ustanove in uradniki, katerih naloga je čuvanje izvrševanja mladinske zaščite, sami teh zakonov ne izpolnjujejo. Wehn poroča, da celo policijski uradniki protizakonito zaposlujejo otroke. Iz poročila avstrijskega nadzorstva iz l. 1923 je razvidno, da je ena izmed avstrijskih občin sama izdajala otroške delavske izkaznice za prepovedano otroško delo. Pogreša se često tako važno in v mnogih slučajih popolnoma uspešno sodelovanje učiteljstva pri izvrševanju določb mladinske zaščite. (Konec prihod.)

230 od 409 žena je navajalo, da so ostale pri poklicu zato, ker je njih moč premalo zaslužil; 5 žena je služilo naprej zato, ker je moralo vzdrževati starše ali sorodnike; 7 jih je moralo pomagati v trgovini oz. obrti moža; 17 jih je moralo delati, ker so bile ločene ali ovdovele; 40 jih je delalo svoje delo naprej zato, ker so imele veselje in ljubezen do svojega poklica; pet drugih žena je opustilo svoj poklic, dasi so imele veselje do njega; pet žena je dalo poklicu v gospodinjstvu prednost; 10 jih izrecno izjavlja, da so delale v poklicu, ker so morale delati in 100 jih je hotelo biti gospodarsko neodvisnih.

150 žena izjavlja, da so imele z javnimi otroškimi vrtci in otroškimi domovi najboljše izkušnje in ena edina pravi, da ni bila zadovoljna. Mnogo žena piše v tem vprašanju navdušeno in nekatere pravijo, da bi doma otrok ne mogle boljše oskrbovati in vzgajati, kakor je to v javnih otroških vrtcih. Mnoge hvalijo samostojnost, ki jo dobe otroci, in veselje otrok, da hodijo tja, in da najdejo tam toliko tovarišev pri igri. Žene govore o teh ustanovah polne hvaležnosti in priznanja. 30 žena omenja, da kaj takega v svojem kraju nimajo in tu je najbrž tudi vzrok, da mnoge žene na to vprašanje sploh niso odgovorile, ker take ustanove ne poznajo. Ker pa stanujejo mnoge žene, ki so odgovorile, tudi v majhnih krajih, je to znak, kako dobro razvito je v Avstriji socialno skrbstvo. Samo 20 žena poroča, da so imele svoje otroke pri drugih ženskah na hrani, ali tu poročajo mnoge, da so bile zelo nezadovoljne, in samo nekatere pišejo s pohvalo, da so svoje otroke res lahko zaupale. 30 žena ima svoje otroke ali pri sorodnikih in mnoge žene imajo babice in druge sorodnike doma, ki potem pazijo na otroke. 15 žena pa je moralo prepuštili otroke njim samim.

200 žena, ki so odgovorile, in na to vprašanje so odgovorile tudi žene, ki ne delujejo v poklicu, nima nobenih izkušenj z električnimi pralnicami ali z javnimi jedilnicami. 115, predvsem dunajske žene, so navdušene nad pralnicami dunajske mestne občine oz. nad pralnicami v njenih novih palačah; pet jih poroča, da so spoznale izvrstne obratne kuhinje; 10 jih meni, da nobena javna uredba ne more brezhibno nadomestiti hišno-gospodinjanskega delovanja žene.

Cela vrsta vprašalnih pol in tudi mnogo dodatnih spremnih pisem vsebuje naravne pripombe o poklicnem delu, in kaj mislijo žene o tem, 55 jih hoče, da naj ostanejo vse zakonske žene doma, kajti tam so najbolj potrebne; 20 žena pravi, da želijo, da naj bodo žene poklicno delujoče, samo zdaj med časom brezposelnosti naj ostanejo doma; 22 jih hoče, da možje vedno toliko zaslužijo, da lahko vzdržujejo ženo in otroke; 7 jih pravi, da naj bi služila vsa dekleta, ali ko se poroče, naj pa ostanejo doma; 12 jih hoče, da naj služijo samo žene brez otrok, one z otroci morajo ostati brezposelne doma. Nekatero ženo spominjajo, kako težko se žene same borijo z dvojnimi nalogami: zelo rade bi bile gospodarsko neodvisne, vendar bi na drugi strani prav tako rade brezhibno izpolnjevale svoje dolžnosti kot gospodinje in matere. Dandanes se poziva žene, da naj postanejo matere, ampak družba, državne in v mnogih deželah tudi občinske uprave kot zastopnice celokupnosti store še vedno veliko premalo, da bi ženam olajšali njih dolžnosti kot materam in gospodinjem.

Številke pa tudi jasno kažejo, kako majhno je pravzaprav število onih, ki dvakratno služijo, kajti samo ena tretjina žena ostane delujoča v poklicu, ko se poroče. Brezposelnosti bi resnično ne mogli pobijati, četudi bi prepovedali žensko delo. Za one žene pa, ki hočejo ali pa celo morajo

soslužiti, bi bilo treba ustvariti javne ustanove, ki jih potrebujejo, kajti one izvršujejo pravzaprav tudi dvojne dolžnosti.

Kako pa je pri nas? Ali bi morda ne bilo zanimivo tudi pri nas poizvedeti o tem? H-a K-a.

Zaposlenost žene v težki industriji Rusije

Po poročilih sovjetskega komisarijata za delo je število žena, zaposlenih v težki industriji Sovj. Rusije, naraščalo tako-le:

	Skupno število delavcev	med njimi žensk absolutno	v %
1. januarja 1928	2,531.900	725.000	28,7
1. januarja 1929	2,788.600	804.000	28,8
1. januarja 1930	3,104.800	881.100	28,4
1. januarja 1931	4,237.400	1,304.000	30,7
1. julija 1931	4,527.800	1,471.500	32,5

V zadnjih treh letih (1929—1931) je narastlo skupno število delavcev v veleindustriji za 1,715.500 delavcev ali za 67,8 odstotka, število zaposlenih žensk med njimi pa za 80%. In v sedmih mesecih preteklega leta je narastlo število zaposlenih žensk za 12,8 odstotka.

Porast delavk v posameznih panogah rudarstva in kovinske industrije kaže sledeča tabela:

	Od 100 delavcev je žensk 1. I. 1931	1. VII. 1931
Kameni premog	8,4	13,5
metalurgija	14	17,3
gradba strojev	11,3	16,2
gradba traktorjev	5,2	16,1
elektrotehnika	28,3	31

Udeležba žensk v težki industriji Sovjetske Rusije je narastla do ene tretjine vsega zaposlenega delavstva. -st-

Komu koristi vojna?

Kolikor več ljudi je bilo v svetovni vojni ubitih, toliko bolj so se dvigale delnice tovarn, ki so izdelovale orožje in municijo. Nemški kapitalistični list »Deutsche Bergwerkzeitung« je pred kratkim zadelo- lno poročal:

»Svetovne borze zro na dogodke na daljnem vzhodu, ne samo s čudovitim mirom, marveč celo z nekim radostnim upanjem, ki se z naraščanjem komplikacij okoli Šanghaja še vedno veča.

Mi vidimo z vsakim razširjanjem konflikta krožiti vedno nove delnice in udruženja surovin. Po informacijah iz Pariza, upa tamošnja efektna špekulacija na ugoden učinek vzhodnoazijskega konflikta na svetovno krizo.

Taki so upi in tolažba kapitala.

Iz naših podružnic.

Jesenice.

Marija Povž in Ivana Kaltinekar.

Dne 11. julija je umrla naša članica Marija Povž v 58. letu svoje starosti.

Draga sodružica! Kot delavska žena in tvoja zadnja leta si kot vdova po tovarniškem delavcu z malenkostno pokojnino 112 Din mesečno in vse svoje življenje okušala trpkost delavske bede. V zavesti, da le skupno delo vseh za dobrobit zatiranih in zapuščenih rodi dobre sadove, si stopila v naše vrste. Zvesta si bila naši organizaciji. Smrt te je rešila borbe za življenje.

Počival v miru!

Ivana Kaltinekar, stara 76 let, večletna članica naše Zveze, je umrla dne 25. avgusta t. l. Po letih je bila Ivana najstarejša med nami.

Draga sodružica! Življenje ti je bila dolga veriga dela, trpljenja in odrekovanja. Okušala si vse bridkosti služkinje, žene delavca, trpeče in zapuščene matere. Nisi klonila v obupu, pogumno si prenašala usodo proletarke. Tvoja težka življenska pot te je naučila razumevati, da morejo le izobrazba, zavednost in solidarnost lajšati in odpraviti bedo delovnega ljudstva. Z veseljem si sledila vsemu našemu gibanju. Smrt te je rešila trpljenja, odšla si od nas in zapustila si nam spomin na tvojo zavednost in vztrajnost.

Dosegla si zaželjeni mir v tesnem grobu. Spočij se spokojno!

Lepo število članic jeseniške podružnice je spremilo obe pokojnici na zadnji poti in podružnica je položila vence na krste kot zadnjo počastitev. Sodružici Kaltinekar je podružnica kupila tudi krsto in pritlikline, da se tako oddolži za zvestobo do organizacije, ki jo je gojila najstarejša med nami.

Vsem sodružicam, ki so v ta namen prispevale v denariju ali kakorkoli pomagale in se udeležile pogrebov, najlepša hvala.

Iskrena hvala tudi geji. Tereziji Smolej, ki je s Kaltinekar tako požrtvovalno in prijazno stregla in ob njeni smrti poskrbela za vse potrebno.

Odbor podr. Zv. d. ž. i. d. Jesenice.

Za vdovo pokojnega železničarja Alojzija Rapa se je od članic podružnice Jesenice nabralo Din 270 (dvestosedemdeset) in odposlalo na Ujedinjeni savez železničarjev.

Vsem sodružicam-darovalkam najlepša hvala. Ako bomo solidarni, kakor v delu, tako v bedi, bodo morali prenehati slučaj, kakor je tragedija pokojnega sodruga Rapa.

Na odborovi seji smo razmotrivale več važnih vprašanj ter smo sklenile, da se prične z Novim letom 1933, obenem s prispevkom, od vsake članice pobirati še Din 0.50 več za lokalni fond za podpiranje svojcev naših umrlih članic, oziroma bolnih članic samih.

Ob tej priliki obveščamo o tem vse članice, da se ta naš sklep tudi izvede, da se ne protivijo, kadar bo treba plačati še ta malenkosten povišek — kajti pomagale bomo same sebi!

Črna.

Čudne razmere smo doživeli. Zaslužek nam krčijo tako, da delavec niti toliko ne zasluži, da bi sebe izdatno prehranil, kako naj pa živi njegova družina, ko je hrana vsak dan dražja. Kako naj poplača svoje dolgove? Upniki venomer terjajo in pritiskajo na odplačilo dolga. Segajo po vsem, kar je količkaj vrednega v delavskem stanovanju, n. pr. šivalni stroj i. dr. A kako naj plačamo dolg, ko ni zadostnih sredstev niti za sproti.

Podružnica Ljubljana.

Obveščamo vse članice, da se bodo vršili redni članski sestanki, in sicer vsako sredo ob 8. uri zvečer v prostorih Strokovne komisije v Delavski zbornici, I. vhod, I. nadstropje. Vabimo vse zavedne članice, da se teh sestankov udeležujejo, ker se bo razpravljalo o vseh važnih vprašanjih. Prvi tak sestanek bo v sredo, dne 5. okt. 1932.

Odbor.

Za tiskovni sklad so darovale: Hafner Marija 1 Din, Golobič Frančiška 3 Din, Selak Fani 1 Din, Rakovec Amalija 1 Din, Ropret Marija 1 Din, Tavčar Marijeta 1 Din, vse z Jesenic. A. Podlaha 15 Din (povračilo za legitimacijo), Ptuj. Hvala!